

## ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВАКЦИНОПРОФІЛАКТИКИ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ КУРЕЙ НА ПТАХОФАБРИКАХ З КЛІТКОВИМ ТА ПІДЛОГОВИМ УТРИМАННЯМ

**Тюфанова І.О.**, здобувач вищої освіти ОП «Ветеринарна медицина»

Науковий керівник – **Жуковський М.О.**, асист.

*Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна*

**Вступ.** Особливістю сучасного стану розвитку галузі птахівництва впродовж останніх десятиліть є динамічне зростання чисельності поголів'я птиці усіх видів, нарощування обсягів виробництва, збільшення внутрішнього попиту та експорту продукції, лише останні два роки галузь вимушено демонструє спад показників.

Сама вакцинація як захід може забезпечити повне благополуччя господарства лише в комплексі загально-господарських, ветеринарно-санітарних та гігієнічних заходів. Окрім того на якість вакцинації мають вплив фактори оточуючого середовища, умови середовища в яких утримується птиця, технологічні стрес-фактори, метод вакцинації, якість вакцини, спосіб використання, інтервал між вакцинаціями, рівень материнських антитіл, час інфікування птиці та сероваріантне навантаження вірусного фону. Проведення вакцинації птиці зобов'язує знати всю широту низки деталей, які впливають на якість вакцинації

**Мета:** здійснити порівняльну характеристику схем вакцинації та особливості проведення вакцинопрофілактики на підприємствах з клітковою та підлоговою системами утримання.

**Матеріали і методи досліджень.** Матеріали досліджень слугували: оцінка особливостей проведення вакцинопрофілактики хвороб курей в умовах двох птахофабрик: філія «Барішівська» ПНВК «Інтербізнес» та «Старинська птахофабрика». Для наукового обґрунтування результатів досліджень використаний методи порівняння, статистичного аналізу та моніторингу особливостей вакцинопрофілактики.

**Результати досліджень.** Служба ветеринарної медицини спеціалізованих птахівничих господарств має свої суттєві особливості, обумовлені спеціалізацією, концентрацією багатотисячного поголів'я тварин на обмежених площах, комплексною механізацією та автоматизацією виробничих процесів, а також циклічністю технології виробництва.

Службу ветеринарної медицини птахофабрики складається з: лікарів ветеринарної медицини, операторів з ветеринарної обробки тварин, операторів з ветеринарної обробки приміщень, ветеринарних санітарів, лаборантів.

Вакцина - це специфічний препарат який може вводиться в організм птиці різними шляхами. У залежності з якою метою використовується, задля профілактики яких захворювань, та у залежності від епізоотичної ситуації (Бойко Н.І., Литвиненко В.М., 2019).

Виділяють такі методи вакцинації птахів:

1. вакцинація з питною водою;
2. вакцинація спреєм;
3. індивідуальні методи вакцинації, а саме:
  - а) підшкірне, внутрішньошкірне та внутрішньом'язове введення вакцини;
  - б) інтраназальне або інтраокулярне введення.

Проведення вакцинації випоюванням птахів широко використовується на птахофабриках України та має наступні переваги: простота проведення, залучення не великої кількості персоналу для проведення, можливість вакцинувати велику кількість поголів'я за короткий період.

При цьому методі вакцинації потрібна ретельна підготовка до заходу бо є багато чинників які впливають на активність вірусів у воді та на кількість випитої води з вакциною (Герман В.В., Стегній Б.Т., 2004). Похибки у вакцинації призводять до низького рівня антитіл,

високого коефіцієнту варіації титрів, слабкого рівня захисту і як результат низької продуктивності птахів. Щоб розпізнати котрий птах спожив вакцину, а який ні використовуються препарати, що фарбують воду з вакциною в синій колір (Cevamun, Avibluе, Hi-light та інші).

Вакцинація спреєм найбільш ефективна при респіраторних інфекціях. Метод вакцинації оснований на контакті вакцини з очима птахів. При контакті з очима птиці носовими пазухами, великими бронхами імунна відповідь здійснюється через гардериєву залозу та дихальні шляхи птахів. При використанні спреї-вакцинації імунітет розвивається досить швидко через 6-12 год причому спостерігають імунну відповідь як на рівні гуморального імунітету так і місцевого. Основний недолік методу поствакцинальні реакції, розвиток роллінг-інфекції чи хронічного респіраторного захворювання при не правильному застосуванні чи наявності ускладнюючої мікрофлори. Ця технологія потребує спеціального обладнання, навченого персоналу та дотримання правил вакцинації.

Цей метод застосовується при ньюкаслській хворобі, інфекційному бронхіті курей та інфекційному ларинготрахеїті. Вакцина закапується в око птахам, імунна відповідь базується як на утворенні гуморального так і місцевого імунітету. Місцевий імунітет утворюється за рахунок того, що розчин вакцини досягає слизової оболонки носа і верхніх дихальних шляхів через нососльозний канал. Гуморальний імунітет утворюється при впливі на Гардериєву залозу відносно високою кількістю вірусу. Цей метод найбільш ефективний в профілактиці респіраторних хвороб. Основний недолік методу значні затрати праці.

У птахівництві підшкірні та внутрішньом'язеві введення вакцин використовуються для вакцинації проти хвороби Марека, реовірусної інфекції та при введенні інактивованих вакцин. Підшкірно вводять вакцину проти хвороби Марека в господарствах, де бройлерів тримають більше 47 днів чи в поганих санітарних умовах (Литвиненко В.М., 2017). Вакцинація інактивованими вакцинами проти ньюкаслської хвороби та інфекційного бронхіту курей рекомендується при підвищеному тиску польових вірусів, коли живі вакцини не вирівнюють епізоотичну ситуацію. Це щеплення частіше за все проводиться у віці 10 днів. В Україні ін'єкційним методом вакцинують одностатевих курчат проти хвороби Марека.

**Висновки.** Нами встановлено, що на птахофабриці з клітковим утриманням птиці ремонтного молодняку Філія «Баришівська» ПНВК «Інтербізнес» використовуються всі відомі методи вакцинації, але перевага надається спрею та методу випоювання. Це пов'язано з тим, що при утриманні птиці в багатоярусних батареях в одному пташнику може бути орієнтовно від 120 до 132 тисяч поголів'я птиці, що збільшує масштаби проведення вакцинопрофілактики, тому вимагає обрання методів, що забезпечують швидкість і загальний результат при невеликих затратах людського ресурсу. Варто звернути увагу на те, що внутрішньом'язова вакцинація проводиться шляхом ін'єктування м'язів грудки чи лапки. Підшкірне введення вакцинації не практикується по причині незручності з точки зору технічного забезпечення.

Лікарями ветеринарної медицини птахофабрики з підлоговим утриманням на глибокій підстилці «Старинська птахофабрика» також застосовуються всі вищезгадані методи, втім активніше використовується проведення вакцинації методом проколювання шкіри перетинки крила, проведення вакцинації методом ін'єкції - підшкірного введення в ділянці шиї за допомогою автоматизованого приладу-вакцинатора або внутрішньом'язового введення. В рамках даного підприємства є актуальним внутрішньом'язове введення лише в грудку, оскільки вакцинація в лапку показала низький рівень ефективності. Технологічна схема утримання птиці підлоговим способом дозволяє зацентувати увагу на індивідуальному методі вакцинації. Порівняно невелика кількість птиці у пташнику – 12-26 тисяч, - дозволяє організувати процес вакцинопрофілактики з великою кількістю працівників та додаткового габаритного обладнання.

Отже, пріоритетність використання того чи іншого методу залежить безпосередньо від способу утримання птиці і кількості поголів'я. На підприємстві з клітковим утримання акцент ставиться на легкість проведення в аспекті масштабів пташника. В свою чергу, на

підприємстві з підлоговим утриманням комфортним є проведення будь-якого способу вакцинації. Тому тут вибір способу вакцинації залежить від форми вакцини та внутрішніх регламентів підприємства. Обираючи найбільш ефективний метод вакцинації птиці при різних технологіях утримання не слід забувати про фактори, що впливають на ефективність вакцинації та мають контролюватись головним ветеринарним лікарем птахофабрики.

**Бібліографічний список:**

1. Бойко Н.І., Бойко Г.В., Литвиненко В.М., & Напненко О.О. (2019) Лабораторна діагностика та вакцинопрофілактика захворювань птахів. НУБіП.
2. Герман В.В., Стегній Б.Т., & Вербицький П.І. (2004). Довідник з хвороб птиці. НІМТ.
3. Литвиненко В.М. (2017) Вакцинопрофілактика захворювань птахів. НУБіП.